

Leernetwerk “Doorgaande lijn voor leerlingen met een ontwikkelingsvoorsprong”.

Op 2 september 2020 heeft er een leernetwerk plaatsgevonden over kinderen met een ontwikkelingsvoorsprong. Er is vooral ingegaan op het belang van welbevinden en betrokkenheid en het zorgen voor een rijke leeromgeving. De bijeenkomst was druk bezocht en de deelnemers hebben het als boeiend ervaren.

Suze Roelofs-Emonds heeft toestemming gegeven voor het filmen van de bijeenkomst. Hier zijn enkele belangrijke slides van de powerpoints en fragmenten van de presentatie, voor wie het nog eens terug wil zien of er de afgelopen keer niet bij kon zijn.

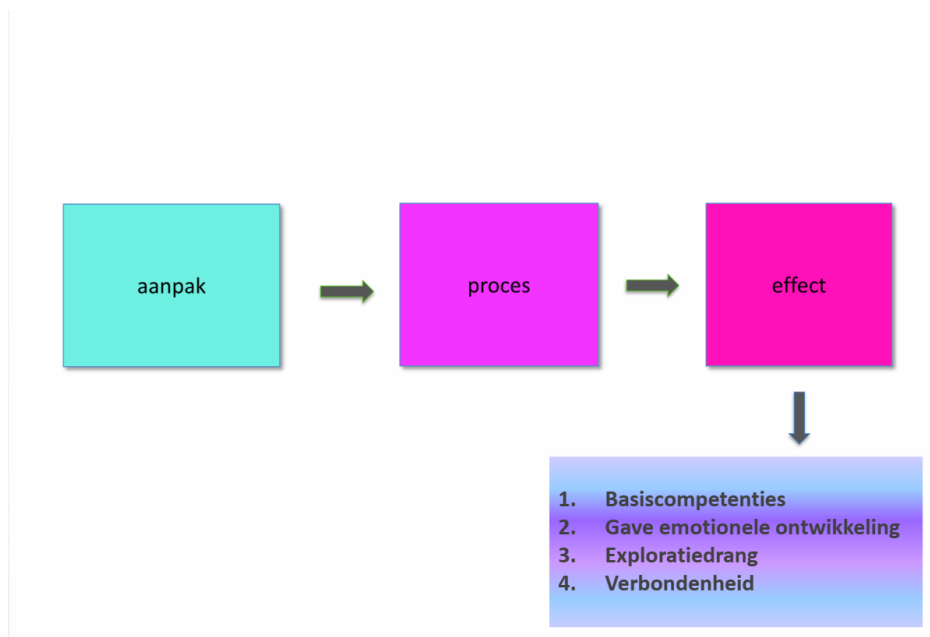

Video 1: Als vogeltjes in de tuin

<https://samenwerkingsverbandlha.nl/wp-content/uploads/videos/01-als-vogeltjes-in-de-tuin.mp4>

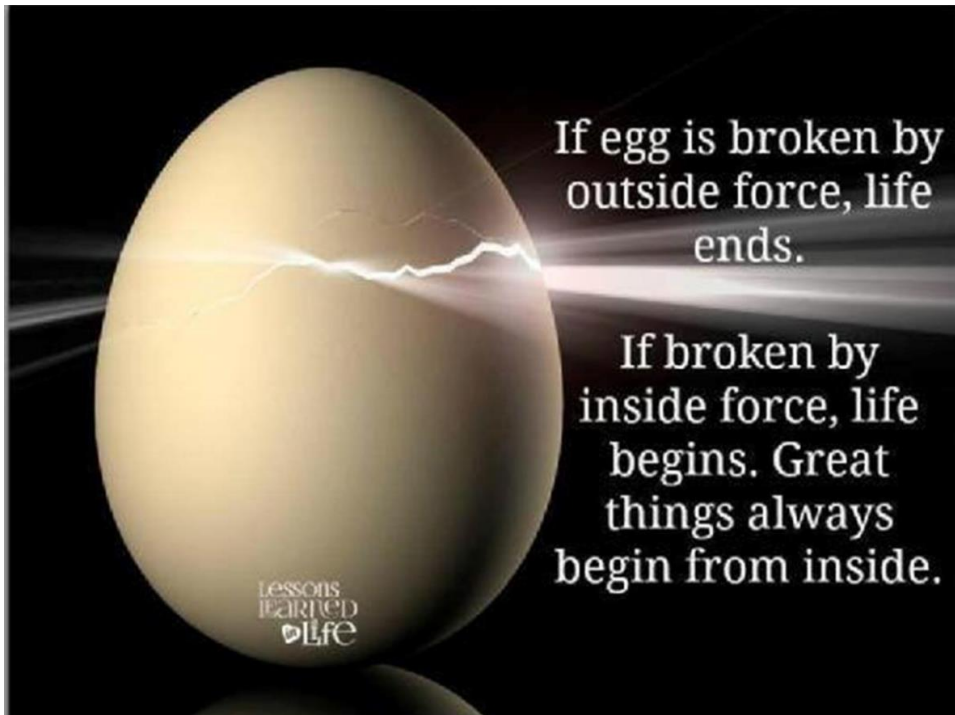
Waartoe dient ons onderwijs:

1. *Ontwikkelen van alle basiscompetenties*
2. *Doormaken van een gave emotionele ontwikkeling*
3. *Behouden van exploratiedrang, zelfsturing, ondernemingszin*
4. *Ontwikkelen van een basisattitude van verbondenheid*

Video 2: Exploratiedrang

<https://samenwerkingsverbandlha.nl/wp-content/uploads/videos/02-exploratiedrang.mp4>

Video 3: Niet het product, maar het proces

<https://samenwerkingsverbandlha.nl/wp-content/uploads/videos/03-niet-het-product-maar-het-proces.mp4>

vijfpuntschaal welbevinden

Niveau 1	Niveau 3	Niveau 5
<ul style="list-style-type: none"> Huilen, jammeren, snikken, roepen, gillen Bedrukt, verdrietig of angstig kijken Boos zijn, angstig reageren, in paniek zijn Lichamelijk gespannen zijn: zwaaien, kloppen, slaan met armen of benen Dingen stukmaken, anderen pijn doen Niet reageren op omgeving, contact vermijden Kwetsbaar zijn, niet flexibel Zichzelf pijn doen 	<ul style="list-style-type: none"> Kind lijkt onverschillig Gelaat en lichaamshouding tonen weinig emoties Eventuele positieve of negatieve signalen zijn zelden uitgesproken Enthousiaste reacties zijn zeldzaam Plezier/verdriet komt weinig voor Contact met anderen is zeer oppervlakkig 	<ul style="list-style-type: none"> Is blij en opgewekt: lachen, glunderen, kraaien van plezier Is spontaan, kan zichzelf zijn en toont zelfvertrouwen Is ontspannen en vertoont geen tekenen van stress. Heeft een stralende blik, toont levenslust Stelt zich open voor de omgeving en het contact met andere kinderen en volwassenen Geniet van lichamelijke nabijheid, beweging, tactiele ervaring Intrinsiek gemotiveerd

vijfpuntschaal betrokkenheid

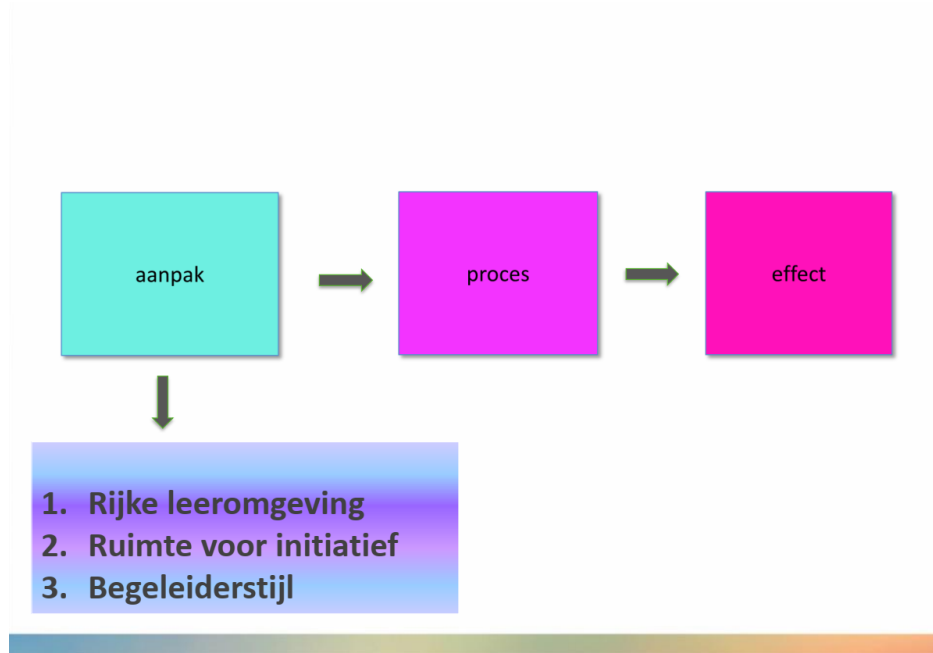
Niveau 1	Niveau 3	Niveau 5
<ul style="list-style-type: none"> • Komt niet tot activiteit • Afwezig, voor zich uit staren, prullen • Slechts korte momenten van aandacht, snel afhaken • Niet aanspreekbaar voor aanbod • Indien actief, stereotype, eenvoudige handelingen die geen inzet vragen • Mentale activiteit ontbreekt nagenoeg • Pikt niets op • Verveelt zich doorgaans	<ul style="list-style-type: none"> • Komt tot activiteit: stelt de handelingen nodig om iets te presteren • Is er min of meer met gedachten bij • Wel afleidbaar door externe prikkels, matige concentratie • Automatische piloot • Is niet door de activiteit opgeslorpt of erdoor geraakt • Draait mentaal op routine • Neutrale beleving: geen echte voldoening, maar ook geen verveling, nonchalant.	<ul style="list-style-type: none"> • Is zeer geconcentreerd en ononderbroken bezig • Helemaal geboeid en gefascineerd • Alert reacties en aanspreekbaar voor relevante impulsen • Uiterst intense mentale activiteit • Spreekt ten volle zijn kunnen aan • Geniet van exploreren, denken, creëren • Intrinsiek gemotiveerd

Video 4: Kijken naar ontwikkeling

<https://samenwerkingsverbandlha.nl/wp-content/uploads/videos/04-kijken-naar-ontwikkeling.mp4>

Zonder hoge betrokkenheid vindt er geen fundamentele ontwikkeling plaats

Hoe dan??

Video 5: De rijke leeromgeving

<https://samenwerkingsverbandlha.nl/wp-content/uploads/videos/05-de-rijke-leeromgeving.mp4>

Waar in jouw organisatie en hoeken zie je vaak een hoge betrokkenheid bij de kinderen?

Waar en wanneer niet?

Video 6: Welbevinden en betrokkenheid → kind in ontwikkeling

<https://samenwerkingsverbandlha.nl/wp-content/uploads/videos/06-welbevinden-plus-betrokkenheid-is-ontwikkeling.mp4>

Wat is een basismilieu?

TweemondsJS
Het centrum voor verbonden en betrokkenheid.

Video 7: De kast met ontwikkelingsmaterialen

<https://samenwerkingsverbandlha.nl/wp-content/uploads/videos/07-de-kast-met-ontwikkelingsmateriaal.mp4>

Enkele voorbeelden rijke leeromgevingen:

Video 8: De Zandtafel

<https://samenwerkingsverbandlha.nl/wp-content/uploads/videos/08-de-zandtafel.mp4>

Wat is een rijk basismilieu?

Bij het inrichten van een rijk basismilieu stellen we onszelf of onze collega een aantal belangrijke vragen:

- Ziet mijn klas er uitnodigend uit?
- Is er voldoende keuze?
- Is er ruimte voor ontdekken en verwonderen?
- Is de klas overzichtelijk ingericht?
- Zijn de 'pakplekken' overzichtelijk?
- Kunnen kinderen zelfstandig aan de slag?
- Zijn de meubels vlot verplaatsbaar?
- Welk spel roepen je verschillende hoeken op?
- Zijn de doelen herkenbaar in de hoeken?
- Is het aanbod afgestemd op de leeftijd en ontwikkelingsniveau?
- Zijn de hoeken afgestemd op de diversiteit in leefwerelden en interesses?
- Bevatten mijn hoeken een optimale hoeveelheid aan materialen?
- Heb ik voldoende voorkeur gegeven aan 'echt' materiaal?
- Hoe is de verbinding tussen de hoeken tot stand gekomen?
- Benut ik ook de beschikbare ruimte buiten mijn klas?

Het centrum voor wellevinden en betrokkenheid
TUJEMONDS

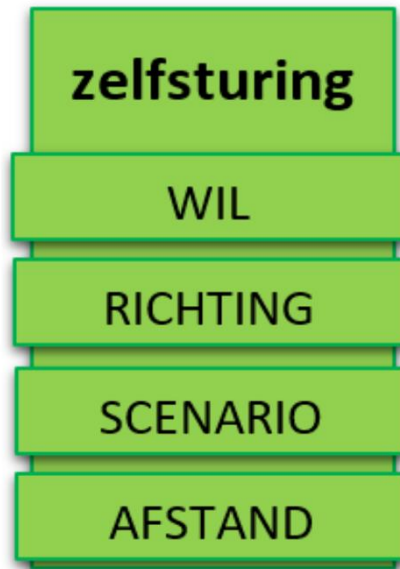
Video 9: Aangeleerde hulpeloosheid

<https://samenwerkingsverbandlha.nl/wp-content/uploads/videos/09-aangeleerde-hulpeloosheid.mp4>

Video 10: De zelfsturing niet ontnemen!

<https://samenwerkingsverbandlha.nl/wp-content/uploads/videos/10-slimme-kinderen-zelfsturing-niet-ontnemen.mp4>

'Zelfsturing is een combinatie van competentie en instelling (dispositie) om de mogelijkheden die in zichzelf en de omgeving besloten liggen, optimaal te benutten met het oog op levenskwaliteit. Een zelfsturend iemand neemt het roer in eigen handen, kan zichzelf beredderen, is zelfbepalend.'

'Ondernemingszin zien en waarderen (2018), Laevers, Wassink, Aerden

Video 11: Autonomie

<https://samenwerkingsverbandlha.nl/wp-content/uploads/videos/11-autonomie-verlenen.mp4>

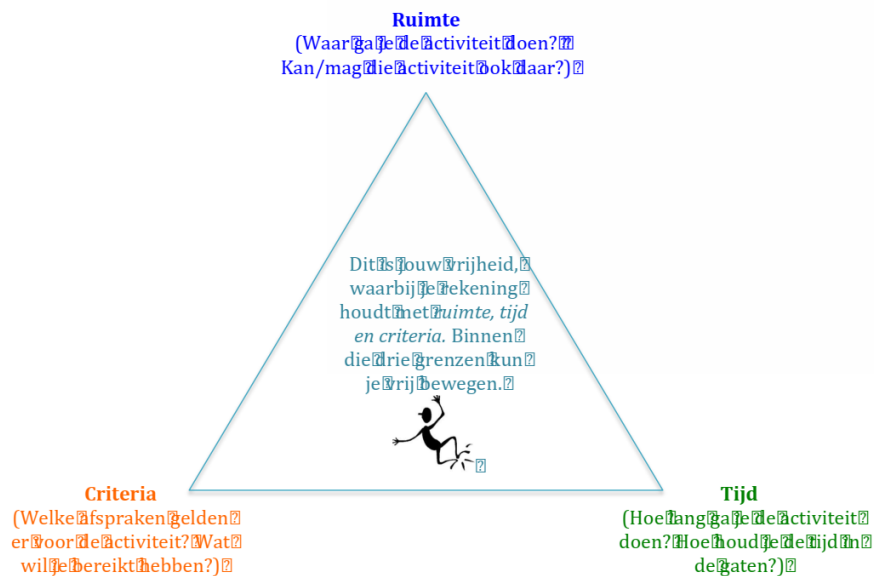
Autonomie verlenen

Kinderen kunnen het zelf, maar hoeven het niet alleen!

Tweemonds
Het centrum voor welbevinden en betrokkenheid.

Autonomie verlenen

Tweemonds
Het centrum voor welbevinden en betrokkenheid.

SPORENBELEID

A - Autonoom

De leerling is ondernemend en kan zichzelf aansturen. De leerling krijgt gemakkelijk zijn eigen spullen verzameld, kan uit de voeten met de regels die gelden op verschillende werkplekken, is bestand tegen groepsdruk en laat zich niet afleiden. De leerling kan zijn eigen competenties goed inschatten en organiseert zelf de hulp die hij nodig heeft. De leerling kan reflecteren op zijn eigen handelen en stelt vanuit eigen inzichten zijn plan daar de volgende keer bij. De leerling laat zich goed aanspreken en durft ook zelf andere kinderen aan te spreken op hun gedrag.

C - Aan de hand

De leerling is gebaat bij instructie en ondersteuning van de leerkracht. De leerling maakt samen met de leerkracht een plan van aanpak waaronder het kiezen van een geschikte werkplek en het te maken werk. De leerling krijgt regelmatig een bezoek van de leerkracht om de voortgang te waarborgen en reflecteert dagelijks met de leerkracht op zijn gemaakte werk. De leerling is aan het oefenen met het ontvangen en verwerken van feedback op zijn werkhouding.

Toelichting:

Het sporenbeleid is een differentiatie-instrument dat ondersteuning kan bieden in het kader van zelfsturing. Leerlingen kunnen verdeeld worden (of zichzelf plaatsen) in de verschillende sporen, van een hoge tot lage mate van zelfsturing. Zelfsturing is een vaardigheid die kinderen kunnen ontwikkelen met behulp van de juiste begeleiding. Het is absoluut een dynamisch model: kinderen kunnen gemakkelijk naar een hoger spoor groeien, juist omdat ze ook zicht hebben op de criteria die gelden bij ieder spoor. De uitdaging is om kinderen niet langer dan zes weken in spoor D te laten functioneren. Kinderen kunnen in verschillende gebieden in verschillende sporen functioneren. Denk aan het uitvoeren van een afgebakende taalopdracht, in tegenstelling tot een vrije creatieve projectmatige opdracht. Juist dat inzicht kan voor hen zelf (en de leerkracht) verrassend zijn.

B - Autonoom met instructie

De leerling heeft al een grote mate van zelfsturing en is gebaat bij korte aanmoediging en/of ondersteuning. De leerling kan voor zijn eigen spullen zorgen en kent de regels van de verschillende werkplekken. De leerling heeft soms even begeleiding nodig bij het volhouden van het uit te voeren plan en krijgt daarom af en toe bezoek van de leerkracht. De leerling reflecteert wekelijks samen met de leerkracht op zijn gemaakte keuzes en bespreekt de voortgang van zijn werk. De leerling laat zich goed aanspreken en is het aan het oefenen met het zelf aanspreken van andere kinderen op hun gedrag.

D - Individuele aanpak

De leerling is gebaat bij nabije en intensieve ondersteuning van de leerkracht. De leerling stemt met de leerkracht af wat hij wanneer gaat doen en wanneer die taken af zijn. De leerling heeft een vaste werkplek dichtbij de leerkracht. Er zijn meerdere reflectiemomenten per dag. De leerling en leerkracht hebben samen een kort lijntje.

Tweemonds
Het centrum voor welbevinden en betrokkenheid
Bron: CEO, KU Leuven in samenwerking met Tweemonds

Tweemonds
Verbinden van hart, hoofd en handen.

Zelfstandig

- Iets alleen kunnen zonder hulp
- Zelf het nodige materiaal nemen
- Weten wat je kan/moet doen
- Weten hoe je iets kan/moet doen

Zelfgestuurd

- Zelf kiezen wat je kan/wil doen
- Experimenteren hoe je iets kan doen
- Fouten maken en eruit leren
- Hulp vragen als je het nodig hebt
- Verschillende mogelijkheden uitproberen

Ook te vinden op Facebook, Instagram, LinkedIn en Twitter!

www.tweemonds.nl

Op de website vind je allerlei interessante downloads.

Toevoegen PDF boek ondernemingszin herkennen en waarderen.